

Norrvikens skoltidning

FEBRUARI 14 | NUMMER 8



KÄRLEK OCH VÄRLDEN

VÄLGÖRENHET, FATTIGDOM OCH UTBILDNING I TANZANIA

KÄRLEKSTIPS, ELEVINTERVJUER OCH ENSAMHET

CORONAVIRUS, TREDJE VÄRLDSKRIGET OCH VULKANUTBROTT

NR. 8



I DETTA NUMMER

4 Elever och lärare på skolan ger sin bild av vad kärlek är. Mysigt!

7 David ger sina bästa dejtingtips!

14 Redaktionen belyser situationen i ett av Afrikas värst HIV-drabbade områden. Vi kan göra skillnad!

19 Vi undersöker världen, Coronavirus, vulkaner och ett potentiellt världskrig undersöks.

OM OSS

Skoltidningen skapades för att ge eleverna på Norrvikens skola möjlighet att uttrycka sina tankar och åsikter i skrift. Tilliten till ungdomarnas kapacitet är den viktigaste beståndsdelen i projektet, där allt ifrån design, texter och reklamplatser sköts av eleverna själva. Idéer som annars skjuts ner av vuxna får här möjligheten att gro och växa till något stort. Hur stor eller liten idén än är ska den åtminstone få chansen att testas, det är målet med projektet. Eleverna ska få stå i centrum och förverkliga sina tankar.

LEDARE: NYTT ÅR, NYA MÖJLIGHETER?

För en del av er var kanske det gångna året det bästa året, det sämsta året eller ett år i mängden. Men oavsett hur ditt 2019 har varit, så har året kantats av påtryckningar från media, brinnande skogar, miljöval och en drös med politiska prognosar och skandaler. Hela världen följde, med spänning, Greta Thunbergs fortsatta resa och de diskussioner hon skapat bland de högsta ledarna i världen. Donald Trumps Twitter rullade på som aldrig förr och i Sverige fick vi en regering med blandade ideologier. När alla fyrverkerier börjat smälla och glas skålades vid tolvslaget var vi ovetande om att det ”nya året med nya möjligheter” skulle få en skakig start.

Det nya året hann knappt börja innan hela världens nyheter täcktes av ett potentiellt hot för människan. Coronaviruset blev snabbt samtalsämnet på alla talk shows, nyhetskanaler, släktmiddagar och SO-lektioner. Vid årsskiftet blev det även klart att den 31 januari skulle Storbritannien officiellt lämna EU, vilket i framtiden kan komma att bli en stor omställning för världens, och då även Sveriges, ekonomi. Det spekulerades om ett tredje världskrig och många ser det som en tidsfråga innan de första smållarna börjar höras från de stora spelarna. Över 60 000 människor förlorade livet i en översvämnings i Indonesien, markbränderna i Australien fortsatte att brinna och utrota försvarslösa djur, explosiva vulkanutbrott har täckt Filippinerna med tjocka rökmoln och räknats att ha dödat omkring en miljard djur.

Vi i Sverige har varit till mestadels skonade från dessa livshotande händelser runt om i världen, men många lever ändå i en viss oro. Allt man hör om är hur miljöhotet växer och om hur många potentiella djurarter som hotas av människan, men vi måste komma ihåg hur nyhetsrapportering och media fungerar. Få skriver om framsteg inom miljömålen, fredsavtal som görs i världen eller intressanta upptäckter, för det är katastrofer och negativa nyheter som ger klick och tittare. Vi på Norrvikens skoltidning vill därför ge just dig ett omfattande nummer med en del tyngre texter kring viktiga nyheter, blandat med roliga och lättlästa inslag med ett visst kärlekstema. I detta nummer, det största hittills, har vi även tillägnat 4 sidor till ett otroligt viktigt projekt som pågår i Tanzanias fattigaste områden. Mer om vad Skoltidningens åttonde nummer är fullpackat med finns att se i kolumnen till vänster.

För en del av er kommer det kommande året att bli det bästa året, det sämsta året eller ett år i mängden. Oväntade händelser, katastrofer och framsteg kommer fortsätta att inträffa, det enda vi med säkerhet vet är att folk behöver hjälp och det är nu. Vi behöver fler som bidrar, ungdomar och vuxna, företag och skolor. Detta nummer är vårt sätt att bidra med upplysning, kunskap och en del exempel på goda välgörare. God läsning!

KÄRLEKSTEMA!

ALLA HJÄRTANS DAG
INTERVJUER
DEJTINGTIPS
KÄRLEKSTEST

KÄRLEKSTEMA: ALLA HJÄRTANS DAG

ALLA HJÄRTANS DAG GENOM TIDERNA

Alla hjärtans dag är nog en dag som många har hört talas om och som kan firas på väldigt olika sätt. En klassiker är att köpa röda rosor eller en chokladask till den man älskar. Nallebjörnar och gelé hjärtan är också vanliga gåvor som man brukar ge på alla hjärtans dag.

Även om dagen inte har firats så länge i Sverige, har dagen ursprung ända sedan medeltiden. Det engelska namnet Valentine's Day, kommer från den romerska helgonet Valentin. Men varför just 14:e februari? På medeltiden ansågs den 14:e februari som dagen då fåglarna bildade par. I andra länder som England har dagen firats sedan medeltiden. Där skickades de första alla hjärtans dag-korten redan på 1400-talet till skillnad från Sverige, där alla hjärtans dag började firus sent på 1950-talet. Till och med då var firandet litet i Sverige, det dröjde till 1985 då dagen skrevs in i de svenska kalendrarna.

Oftast tänker man nog inte på varför vi just firar alla hjärtans dag men det finns en legend som berättar om varför vi ger kort och presenter på denna dag. Helgonet Valentin började redan hedras på medeltiden, i slutet av 400-talet. Det sägs att den kristna Valentin i Rom trotsade kejsarens förbud att viga unga par. Valentin dömdes till döden, men innan han avrättades ville han skicka ett kärlekskort till sin fångvaktares dotter, som han var förälskad i. Enligt legenden ska det vara det första alla hjärtans dag-kortet.

Det är inte överallt som alla hjärtans dag firus för kärleken. I Finland firus den istället för att komma ihåg sina vänner och bry sig extra mycket om dem. Men det viktigaste är att visa kärlek för de du tycker om, vare sig det är vänner eller en partner.

Hur säger man Jag älskar dig på olika språk?

Engelska - I love you

Spanska - Te amo

Finska - Minä rakastan sinua

Franska - Je t'aime

Turkiska - Seni seviyorum

Japanska - Aishiteru

Isländska - Ég elska þig

Tyska - Ich liebe dich

Norska - Jeg elsker deg

Mongoliska - Bi chamd khairtai

Tagalog/Filippinska - Mahal kita

Kinesiska - Wǒ ài nǐ

Ungerska - Szeretlek

Polska - Kocham cie

Rumänska - Te iubesc

Portugisiska - Eu te amo

Montenegrinska - Ja volim tebe

Arabiska - 'iinā ahbk

Bulgariska - Obicham te

Italienska - Ti amo

Koreanska - Saranghae

Ryska - Ya lyublyu tebya

Persiska - Doostetaan daaram

Samiska - Mon ráhkistan du

Kurdiska - Ez ji te hez dikim

Morsekod - .. / .-.. --- / ---- .

Lovisa Leijonhufvud

KÄRLEKSTEMA: INTERVJUER



Alla hjärtans dag är här och vi har bestämt oss för att gå och intervju alla från ungst till äldsta på skolan för att se hur dom känner inför denna tradition. Svaren var lika men ändå unika på sitt egna sätt.

VAD ÄR KÄRLEK FÖR DIG?

Charlie, åk 1: Att man gillar varandra.

Amanda, åk 3: Kärlek är pirrigt och konstigt, men det kan också vara mysigt.

Mehmet, lärare: Kärlek är att man ser och ger uppmärksamhet till personen man bryr sig om.

Julia: Kärlek är när man gör allt för någon, man skulle dö för den personen.

Sanna åk 3: Kärlek för mig är att man blir lite konstig.

BRUKAR DU GÖR NÅGOT SPECIELLT PÅ ALLA HJÄRTANS DAG?

Charlie, åk 1: Att man gillar varandra.

Amanda, åk 3: Kärlek är pirrigt och konstigt, men det kan också vara mysigt.

Mehmet, lärare: Kärlek är att man ser och ger uppmärksamhet till personen man bryr sig om.

Julia, åk 9: Kärlek är när man gör allt för någon, man skulle dö för den personen.

Sanna åk 3: Kärlek för mig är att man blir lite konstig.

Ida, åk 5: Jag tycker det ska bli kul.

Mehmet, lärare: När jag ser folk som har blommor i handen under den dagen så blir jag glad för att jag ser att dom bryr sig om någon.



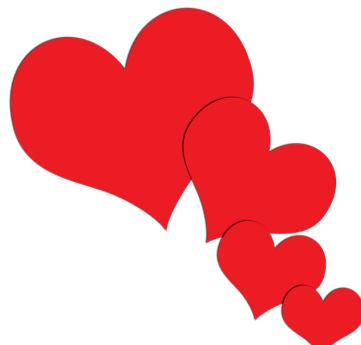
HAR DU NÅGON GÅNG VARIT KÄR ELLER ÄR KÄR NU?

Ida, åk 5: Inte på riktigt.

Sanna, åk 3: Nej det har jag inte.

Amanda, åk 3: Ja, jag är kär nu.

Jennie, åk 9: Nej.



HAR DU NÅGON FAVORIT KÄRLEKSFILM?

Amanda, åk 3: Aladdin.

Charlie, åk 1: Jag tror nog inte jag har sett någon kärleksfilm.

Mehmet, lärare: Min favorit kärleksfilm är ljuba november.

KÄRLEKSTEMA: RAGGNINGSTIPS

I bland kan det vara lite svårt att veta hur eller vad man ska säga och göra för att få uppmärksamhet från den man tycker om. Eller kanske är du bara rädd för att bli nekad? Man kan aldrig veta om man inte vågar berätta eller fråga! Vad har du att förlora?

Här nedan finns det lite tips och trix på hur/vad man ska göra om man gillar någon. Även lite raggningsrepliker.

Kom ihåg: Detta funkar kanske inte på alla då vi alla är olika.

1. Våga visa

Det jobbigaste och kanske svåraste kan vara att berätta för någon att man tycker om dom. Men det finns inga rätt eller fel hur man berättar eller gör. Eller vad man säger. Men om det är svårt så kan man ju försöka visa det genom att kanske prata lite mer än vanligt med den personen och kanske le lite extra och titta lite extra. MEN stirra INTE! Det bli bara obehagligt.

2. Uppskatta

Uppskatta varandra. Det låter kanske lite svårt. Men bara genom att kanske hjälpa till att hålla en upp dörr eller ge en komplimang är en uppskattning. Och det visar att du bryr dig.

3. Var dig själv!

Viktigaste när du försöker få uppmärksamhet eller visa att du är intresserad av någon är att vara sig själv! Annars kanske personen du gillar faller för någon du inte är. Och det blir inte bra.

4. Säg det bara

Shoot your shot! Kanske är det enklaste bara att säga det. Ta på dig din modighets-mantel och kör. Lycka till!

Mvh, Anonyma kärlekstipsare!

KÄRLEKSTEMA: DAVIDS DATINGTIPS

I och med att det är alla hjärtans dag så passade vi ju självklart även på att intervju David Engelin lite om kärlek. Därför kommer här fem snabba datingtips!

Davids topp 5 datingtips

Vem ska ta första steget?

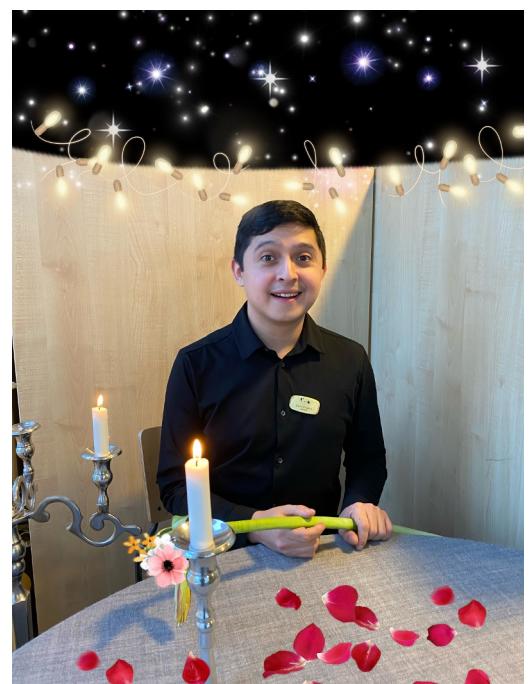
Jag, jag brukar våga. Vad har man att förlora egentligen? Man gör bara mål om man skjuter.

Vad pratar men inte om på en dejt?

Privatekonomi eller lön, det är ganska personligt. Man kan ju inte prata om tidigare förhållanden man har haft heller.

Hur gör man om man inte vågar fråga/bjuda ut den man gillar?

Man kan lyssna på en låt som göra att man känner sig coolare än vad man är, sen skickar man bara. Skicka en snap, eller vad ni nu pysslar med, alla vinner på det. Fråga en vän om det är ett bra sms.



Förväntansfull inför dejt!

Vad gör en dejt till en bra dejt?

När tiden bara går, det känns som man varit där 2 minuter men det har gått timmar. Då känns det lyckat, och om samtalsämnen aldrig tar slut. Att man klickar.

Kan du rekommendera en bra dejtingapp?

Jag hade Tinder men jag fick inte en enda matchning. Men jag rekommenderar ändå Tinder om man har åldern inne, då flera av mina vänner träffat sina respektive därl! Dock, Tinder är ej för barn!

Davids bästa raggningsreplik

"Hej! Vad heter du?" *Se lite gullig ut*

Jessica Tiberg och Patricia Dimancea

KÄRLEKSTEMA: QUIZ

Kärleksquizet ❤

Vilken typ av romantiker är du?

Du blir bjuden på dejt av ditt crush du...

1. ...tackar ja direkt.
2. ...säger att du ska tänka på det i några sekunder och svarar sedan ja.
3. ...säger nej för du vet att hen aldrig skulle gilla dig. Det måste vara ett skämt.
4. ...tvekar, du har ju planerat annat också den dagen.

Du ser ditt crush på en fest och du...

1. ...går ut på dansgolvet och visar dina moves. Det är din chans att imponera på hen nu!
2. ...går fram och hälsar.
3. ...gömmer dig och går undan, du vill inte att hen ska se dig där.
4. ...går inte på fest.

Du är hopplöst förälskad men vet inte vad du ska göra. Du väljer att be om hjälp från...

1. ... din mormor hon har lärt sig mycket under sina unga år.
2. ...din bästa vän, ni snackar om allt.
3. ...någon som det går bra för med kärleken, du vågar inte ta några dåliga råd.
4. ...ingen du blir inte sådär "hopplöst förälskad".

När du ser en romantisk film som slutar lyckligt så känner du...

1. ...att du också vill ha ett sådant förhållande.
2. ... att du gärna hade haft ett sånt men det händer bara på film.
3. ...att du vill ha det men ditt crush kommer ju aldrig vara så romantisk som den i filmen.
4. ...du blir lite lätt illamående.

Vad vill du helst ska hända under alla hjärtans dag?

1. Att du och din crush går på en romantisk dejt.
2. Att din crush frågar om ni ska ses.
3. Du ligger ensam hemma och tänker på ditt crush.
4. Inget särskilt, det är bara en vanlig dag.

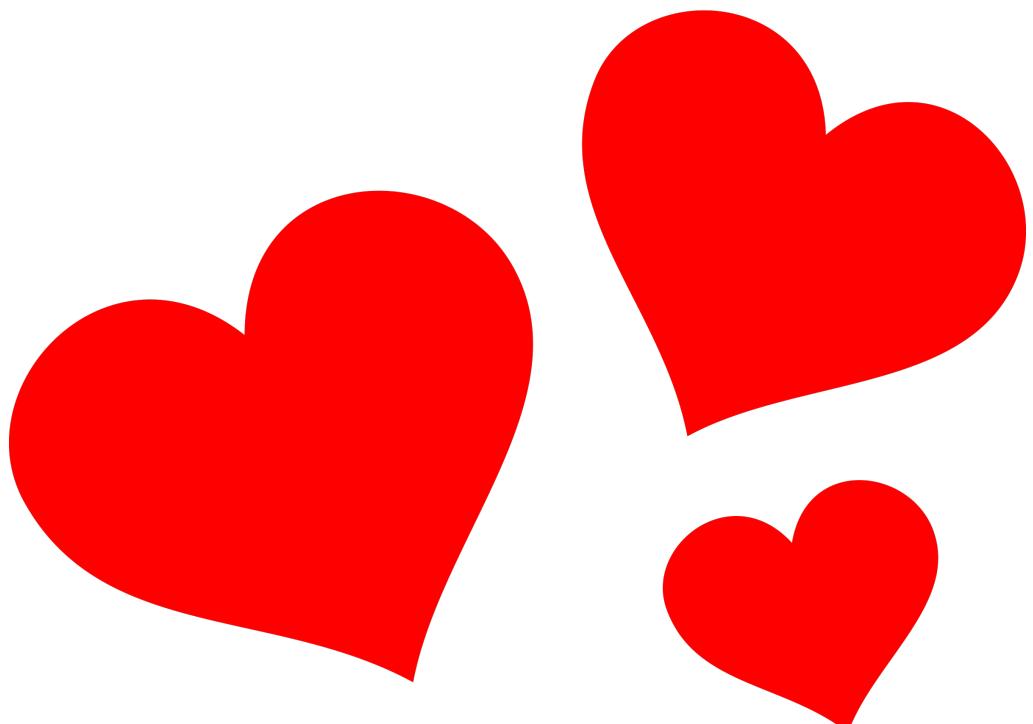
Flest 1:or Romantikern på heltid -
Du tror på kärleken och vågar ta hjälp från alla möjliga håll. Om du gillar någon går du hela vägen, du VILL visa den du gillar att du faktiskt är intresserad. Fantastiskt!

Flest 2:or Realistiska romantikern-
Du är passionerad och tror lite på kärlek men du vågar inte visa det för andra. Du fokuserar hellre på dig själv och din omgivning.

Flest 3:or Den osäkra romantikern-
Du blir ju kär men vågar inte låta dig själv utforska det. Släpp taget om den rädsan som håller dig fast och våga känna kärlek!

Flest 4:or Romantikens största motsats -
Du tror inte riktigt på kärleken och tar det helst inte i första hand. Men blunda inte för den, snart kommer din tid.

Patricia Dimancea



KÄRLEKSTEMA: ELEVERS RAGGNINGSTIPS

♥ “Om man säger raggningsrepliker så är man helt från vettet” ♥

💛 “Har du plåster? För jag föll för dig” 💙

❤ “Jag har glömt mitt telefonnummer, kan jag få ditt?” ❤

♥ “Om ingenting varar för alltid, vill du då vara mitt ingenting?” ♥

❤ “Är du en energidryck? För du håller mig uppe 24/7” ❤

♥ “Vet du vem du är lik? Min nästa dejt” ❤

♥ “Är du google? För att du är allt jag söker” ❤

Från elever på skolan



Ensamhet

av Luna Jepessen

Krig, missbruk, misshandel, mobbning, ångest. Vi människor går igenom många tragiska saker, vissa går igenom mer än andra. En av de värsta sakerna en människa kan erfara är ensamhet, trots det är det ett stort antal människor som känner den här tärande ensamheten. Även om vi är omringade av människor dagligen kan ensamheten uppstå när som helst, i vilken tidpunkt som helst av livet.

Man kan påstå att ensamheten bara är en känsla, en känsla fylld av ångest som sliter på den kraft och styrka vi människor är byggda av. Men den där ensamheten är inte alltid en känsla. Det är en sanning, en sanning som berättar hur människor faktiskt lever sin vardag. Men saker kan ändras och det finns saker att göra åt ensamhet. Det finns såklart många saker att göra för människor som lider av ensamhet, men det kommer jag gå in mer på lite senare.

Självklart har många av oss hört uttrycket ensam är stark, men ensam behöver inte betyda stark. En viktig sak att komma ihåg är att det är okej att inte känna sig stark i känslan av tomhet, det är okej att prata om det och det är okej att inte må bra i ensamheten. Det är på samma sätt viktigt att veta att man inte är själv om att känna så, men det är svårt under ensamhet eller under tomhet att försöka inse sanningen att det finns fler och det finns saker som gör att ensamheten kan göra lite mindre ont.

Under ensamhet är det viktigt att våga tänka på oss själva, våga ge oss själva den uppmärksamhet vi behöver och förtjänar. Jag förstår naturligtvis att det kan låta märkligt att man ska ge sig själv uppmärksamhet, de flesta är antagligen inte vana vid att höra det men det är viktigt att veta att det inte är fel att ge sig själv det vi behöver. Det finns många olika sätt att ge oss själva det vi behöver när vi känner oss ensamma, till att börja med kan man försöka ta sig ut. När man kommer ut ur huset och får frisk luft och ser människor kan man känna sig mindre ensam. Om man har en vän, släkting eller vem som helst som man kan träffa en så är det en bra sak att göra. Det tar mig till nästa tips som är att våga öppna upp dig om hur du känner. Det är ingen som kommer döma dig för det eftersom att det inte är något du kan påverka. Att ha någon att prata med kan förändra mer än vad du tror.

För dig som känner någon som du tror lider av ensamhet kan det vara viktigt att prata med de, våga visa de att du finns där att prata med. Om du ser någon i skolan som ser väldigt ensam ut så kan du prata med de, du kan visa de att det finns någon som ser dem. Gå förbi människor och le för att visa att de inte är osynliga. Det här är bara saker som inte är så ansträngande för oss att göra men som betyder mer än vad vi kan förvänta oss för andra. Att man känner ensamhet behöver inte betyda att man måste omringa sig av människor, det kan vara bra att få ensamma stunder men om det blir för mycket kan det leda till ångest över ensamhet.

Varför säger jag då att man lider av ensamhet? Anledningen till det är att ensamhet gör ont, det är något vi inte är skapta för att känna. Det är en känsla som inte ska finnas i kroppen och därför är det otroligt viktigt att vi tillsammans kan se till att ingen ska behöva känna ensamhet. Om du ser någon i skolan som ser ensam ut, gå fram och prata med de. Om du lider av ensamhet, logga ut ur alla sociala medier för att slippa påminnas om hur alla andra har det och att de lever ett drömliv för det är inte sant, ingen mår bra hela tiden och det är väldigt viktigt att påminna varandra om det och öppna upp sig. Du är aldrig ensam om att känna så.

Fakta och stöd

Den sociala isoleringen är inte lika vanlig bland yngre. 1% räknas som socialt isolerade bland 16 till 24-åringar.

Bland 75 till 84-åringar räknas cirka 10% vara socialt isolerade och bland 84-åringar och äldre räknas 15% vara socialt isolerade.

Källan till statistiken kommer från Statistiska centralbyråns undersökning av levnadsförhållanden 2016-2017.

Om man lider av ensamhet kan det vara lika farligt för hälsan som rökning eller alkoholism. Ensamheten innebär även en ökad risk för att utveckla hjärt- kärlsjukdomar, stroke och demens enligt 1177 Vårdguiden.

Är du en av de som lider av ensamhet? Om du gör det så finns det hjälp att få genom psykologer, terapeuter eller kuratorer, behöver du prata finns det en kurator på skolan. Om du inte vill prata med elevhälsan på skolan så kan du gå till en psykolog, terapeut eller kurator på ungdomsmottagningen eller BUP (barn- och ungdomspsykiatrin).

När man går psykologiska behandlingar eller terapi kan man antingen sitta ensam och prata eller så kan man gå i gruppterapi där man har möjlighet att prata med andra människor som känner likadant som du. När du går på olika psykologiska behandlingar har psykologerna tystnadsplik, men om du känner dig tryggast med att ha en vårdnadshavare eller någon annan anhörig kan du låta de vara med dig under din behandling.

Under ensamhet kan man även chatta och ringa till olika linjer, här är några hemsidor och nummer du kan kontakta om du lider av ensamhet:

På Bris.se hemsida har du möjlighet att chatta med kuratorer eller i olika forum. BRIS telefonnummer: 116 111

På Bup.se kan du skicka in dina frågor eller funderingar samt få möjlighet att träffa en kurator eller psykolog.

Du kan på Snorkel.se få hjälp med dina frågor eller funderingar kring ångest och oro.

Om du någon gång har tänkt på självmord kan du gå in på hemsidan Mind.se och både chatta med de eller mejla. Du kan ringa till de på numret: 90101

På Tjejerounen.se har du även där möjlighet att chatta eller kontakta om du mår dåligt.

Hemsidan Ungalukas.se ger dig chansen att chatta eller mejla med de om hur du mår.

Det finns såklart fler hemsidor som erbjuder hjälp för psykisk ohälsa, men här är några utav de. Om du googlar på olika sidor för ensamhet finns det ännu fler sidor du kan kontakta.

Luna Jeppesen

UTBILDNSPROJEKT: AMELIAS EDUCATION



UTBILDNSPROJEKT: SÅHÄR RÄDDAR VI LIV

Amelias education är projektet som är tänkt att skapa en hållbar framtid åt tjugotusen barn. Barn som aldrig fått den möjlighet som du och jag tar för givet, att gå i skolan. Den utsatta byn i Iringa står inför stora förändringar. Sharmen Rahmani, 36, är angelägen om att hjälpa dem.

Sharmen är matte- och no-lärare på mellanstadiet och i sjuan på Norrvikens skola. Han driver projektet Amelias education och ska via webben utbilda pedagogerna i Mafinga, som i sin tur ska föra vidare kunskaperna till barnen. Sharmen har ett pågående samarbete med Norrvikens skola, där skolan har skänkt fyrtio datorer som ska hjälpa barnen i undervisningen. Med datorerna kan de lära känna sin omvärld. Du som läsare har nog vid det här laget memorerat alla världsdeler, och kanske till och med varit utomlands, men dessa barns verklighet är och har alltid varit den lilla staden Mafinga. Att få starta upp projektet i byn har varit en tuff process. Man behöver få godkännande av staten och det är det väldigt få som får. I detta fallet handlar det om barn som anses vara långt ned i hierarkin. Staten ser dem som ett hopplöst fall som inte är värt att satsa pengar på. Lyckligtvis har Sharmen hög utbildning och forskarbakgrund, något de värderar högt. Därför har myndigheterna gått med på att starta upp projektet med femtusen barn. Om allt går bra och enligt det avtal som slutits ska alla tjugotusen barn i staden få utbildning inom ett år.



Barn från Iringa

I projektet ska man arbeta med olika teman, och barnen ska få kunskaper inom områden som hur man renar vatten eller odlar för att få maximal skörd. En stor del av undervisningen ska även bestå av sex och samlevnad, ett ämne som i Tanzania är väldigt tabubelagt. Att det inte pratas om sex skapar en stor okunnighet och leder till att könssjukdomar som HIV och aids sprids i dessa samhällen. Med ökad kunskap kring ämnet kan fler undvika smittan och på så vis förhindra att sjukdomarna förs vidare. Att bli smittad i Mafinga är värre än något varken du eller jag kan tänka oss. Få har tillgång till sjukvård och utan bromsmediciner bryts immunförsvaret ned och man får andra, dödliga, sjukdomar. Med kunskap ska man försöka förhindra spridningen av könssjukdomarna. Målet är att kommande generationer ska ta del av kunskapen och också kunna förebygga och handskas med problemen.

Emily Kendrick

För att stödja Amelia Education och bidra till att dessa utsatta barn ska få en ljus framtid går det att maila till Sharmen Rahmani på mailadress: amelia.education.tanzania@gmail.com för mer detaljer.

UTBILDNINGSPROJEKT: PEDAGOGEN SOM BEKÄMPAR FATTIGDOM MED UTBILDNING

Det sägs att varje människa är i grund och botten självisk. Att vi är programmerade till att rädda oss själva. I dagens samhälle syns inte själviskheten lika tydligt, kanske för att den inte finns lika mycket längre. Den stora majoriteten av oss mänskcor är idag mer osjälviska än själviska. Vi lider när vi ser andra lida, vi donerar pengar och de flesta tänker nog ofta på saker som man önskar att man kunde påverka, men få av oss vågar agera.

Att tillägna en stor del av sin tid på jorden för att hjälpa andra i nöd är osjälviskt, det tror jag att vi alla är överens om. Men hur kommer man dit? Hur skiftar man fokus från sina egna problem till de problem i världen man faktiskt bryr sig om. Jag själv har inte något av svaren på dessa frågor. Men kanske att Sharmen Rahmani har några av dem.

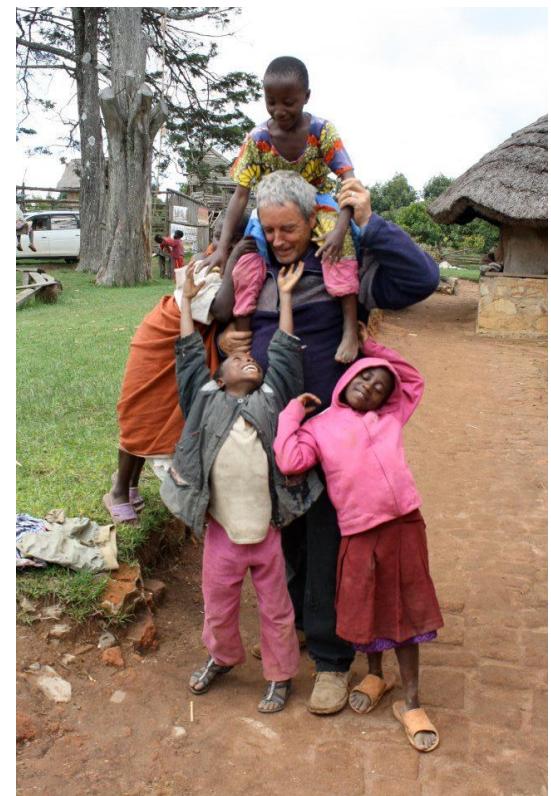
Sharmen Rahmani föddes år 1983 och är idag 37 år. Omedvetet och tidigt i sin uppväxt i Lund växte pedagogik fram som ett intresse. Idag arbetar han på Norrvikenskolas mellanstadium som lärare i NO och matematik. Han är utsedd arbetslagsledare samt driver försteläraruppdrag, som är format efter hans framstålla elevcenterade modell. Han är även en utbildad forskare och doktorerar inom didaktik.

I grundskolan var Sharmen, till skillnad från sina klasskamrater, inte särskilt lättad när den stökige klasskompisen blev utskickad från klassrummet. Visst, det blev tystare i salen, men sen då? Hur skulle den utsängda eleven kunna lära sig det som läraren gick igenom medan denne satt utanför? Sharmen hade en bild av att det fanns bättre sätt för lärare och elever att samspeла i klassrummet, så att alla elever skulle kunna få möjlighet till lärande. Redan i gymnasiet fick Sharmen sitt första smakprov på pedagogik, då han var coach för ett basketlag. Vid samma tid började Sharmen att arbeta på Röda korset, där han fick en försmak i hur det var att arbeta med, och hjälpa, andra mänskcor. Idag tror Sharmen att just de jobben hade en stor betydelse i hans val av karriär. Mänskliga rättigheter och pedagogik är hans två stora passioner och Sharmen har jobbat hårt för att idag ha möjligheten att jobba med det som han brinner för.

Utöver Sharmens uppskattade arbete på Norrvikens skola driver han ett Utbildningsprojekt vid namn Amelias Education, uppkallat efter hans dotter. Detta projekt går att läsa om mer ingående på föregående sida. Kortfattat är det ett projekt med visionen av att erbjuda skola till barn i ett av Tanzanias fattigaste områden. En organisation kallad Yatima Heart to Heart hjälper redan till i dessa områden med exempelvis måltider och kläder. År 2004 grundades Yatima Heart to Heart av Ewout Alphen, en pedagog med liknande syn på lärande som Sharmen. Ewout och Sharmens livsvägar korsades för tolv år sedan på en middag där Ewout introducerade sitt arbete och då även chansen att kunna volontärarbeta i dessa utsatta områden. Sex månader senare tillbringade Sharmen tre månader i Iringa, där han fick göra allt ifrån att koka gröt till att lära ut grundläggande engelska samt matematik. Dagssysslor i hemmen var vad dagarna mestadels gick ut på, men även att sitta och rulla tummarna i väntan på skörden. Under denna tremånadersperiod i Iringa förlorade fyra barn och ungdomar sitt liv, på grund av olika skäl, men som samtliga troligen kunde förhindrats genom att befolkningen en grundläggande utbildning.

De tre månaderna satte spår och väl hemma gick det inte att få det sedda osett. Sharmen slutade att ta saker och ting för givet och värderade numera livet på ett nytt sätt. Han ville göra mer och bidra med sin utbildning som han själv haft turen att få tillgång till. Sharmen kontaktade Ewout och undrade om efterfrågan efter utbildning fanns. Det blev startskottet för vad som kommit att bli Amelias Education.

Sharmen och Ewout diskuterade planering och upplägg fram och tillbaka under flera månaders tid. Mängder av ifyllda papper och intyg skickades till Tanzanias stat och efter många om och men fick projektet grönt ljus. Under året kommer projektet att ta sin början i form av ett provår, och om staten efter en utvärdering fortfarande tror på projektet kommer Amelias Education att få ett



Ewout van Alphen med barn från Iringa

UTBILDNSPROJEKT: PEDAGOGEN SOM BEKÄMPAR FATTIGDOM MED UTBILDNING

femårskontrakt. Sharmens roll i det hela är att utbilda de pedagoger som ska föra undervisningen i skolorna. Sharmen ska då även forma den planering och läroplan som lärarna ska följa i detalj. Denna läroplan måste vara anpassad efter de behov som barnen i Tanzania har, såsom hur man på bästa sätt filtrerar vatten, får ut det mesta av skörden och så vidare. Hans uppgift innefattar även att under projektets gång följa upp kontinuerligt med lärarna så att de följer riktlinjerna och så att man ser så bra resultat som möjligt i barnens lärande.

Sharmen får inte betalt för någon av arbetstimmarna han lägger ner på detta projekt, en detalj som möjligtvis skulle hindrat många från att fullfölja med projektet. Han gör detta av ren och skär godhet och med hoppet att faktiskt göra stor skillnad med sina kunskaper inom pedagogik och didaktik. Detta för mig tillbaka till frågeställningen kring hur man faktiskt tar tag i världens problem. Många

har kanske inte möjlighet till att tillägna sin fritid till att driva ett projekt och förändra livsmöjligheter hos tusentals barn i Tanzania, men det finns saker i mindre skala som de flesta kan bidra med. För att Amelias Education ska bli så lyckat som möjligt och för att så många barn som möjligt ska få tillgång till utbildning krävs det resurser. Bland annat bidrar Norrvikens skola med 40 datorer som kommer att ge barnen en första form av kontakt med omvärlden, men det behövs mer. Som ungdom eller vuxen finns det möjlighet till volontärarbete i Tanzania genom Amelias Education. Volontärarbetet innefattar en tvådagarsutbildning ledd av Sharmen, då man får lära sig hur man på bästa sätt ska nå fram till barnen och hur man ska kunna lära dem så mycket som möjligt. Sedan kan man då åka ner till området och arbeta med detta projekt. För mer information kring hur just du kan hjälpa till maila Sharmen på amelia.education.tanzania@gmail.com, där återkommer Sharmen med mer information om vad som behövs för tillfället och hur det går att bidra.

Sharmens arbete har under senaste månaderna inspirerat hela Skoltidningens redaktion, och med detta nummer hoppas vi att kunna inspirera dig som läsare att bidra med det du kan. Få människor har orken och motivationen till att dedikera en stor del av sitt liv till något som praktiskt sett inte gynnar ens ekonomi eller levnadssituation. Det är just därför som vi på Skoltidningen vill lyfta fram Sharmen och den fantastiska insatsen han gör för dessa barn. I framtiden hoppas Sharmen att kunna föra vidare detta projekt till sin dotter Amelia för att ge projektet en chans att utvecklas genom generationer. Att lära den kommande generationen om världens stora problem är en självklarhet, men låt oss även börja lära ut dess lösningar.

Ebba Söderström



Volonärarbetare i Iringa

UTBILDNINGSPROJEKTET: FAKTA

Landet Tanzania, som ligger i östra Afrika, har över 62 miljoner invånare. Av dessa beräknas omkring hälften leva under inkomstgränsen för extrem fattigdom. Många människor har svårt att få tag på mat och vatten. Runt en tredjedel av Tanzanias invånare är undernärda. Elektricitet är en lyx som få har tillgång till. Sådana problem påverkar naturligtvis många barns skolgång. Ett barn i Tanzania kan börja skolan vid 9 års ålder, men få har en ärlig chans att göra det. Cirka 20% av Tanzanias alla barn mister nämligen möjligheten att gå i skolan på grund av fattigdomen som råder i landet. Av de som faktiskt börjar skolan fortsätter endast en tredjedel vidare till högstadiet. Många barn tvingas istället arbeta under hemska förhållanden för att de och deras familjer ska kunna överleva. Med fattigdomen kommer dessutom sjukdomar då människor inte har någon tillgång till mediciner eller en ordentlig kost.

**30 miljoner
människor i
Tanzania lever i
extrem
fattigdom**

**Vart femte barn
får ingen
skolgång alls**

Södra Iringa, en region i landet, är värst utsatt för HIV och Aids i hela Tanzania. 2008 visade en studie på att omkring en femtedel av alla kvinnor i Iringa var drabbade av HIV. En undersökning av EngenderHealth 2009 visade dessutom på att kvinnor i Iringa hade betydligt mycket mindre kunskap om HIV och aids jämfört med kvinnor i andra regioner. I Mafinga, en stad i området, lever omkring 20 000 barn i fattigdom, utan skolgång. Okunskapen om dessa sjukdomar, hälsa och andra viktiga delar i livet blir på ett sätt medärvt, då barnen aldrig fått gå i skolan. Nästan ingen har försäkringar då de kostar mer än vad de flesta har råd med. Den närliggande sjukvården blir därför otillgänglig för dessa människor. För att de boende i staden ska nå ett sjukhus som erbjuder gratis sjukvård, krävs en mycket lång och kostsam resa som tar många timmar. Denna resa är det få som gör, därmed hamnar de sjuka i en mycket svår situation. På grund av den bristande ekonomin är många av barnen också undernärda. Hungern sliter hårt på barnen som antingen tvingas arbeta hårt på de små odlingsmarkerna under skördeperioden, eller sitta rastlösa i väntan på nästa skörd.

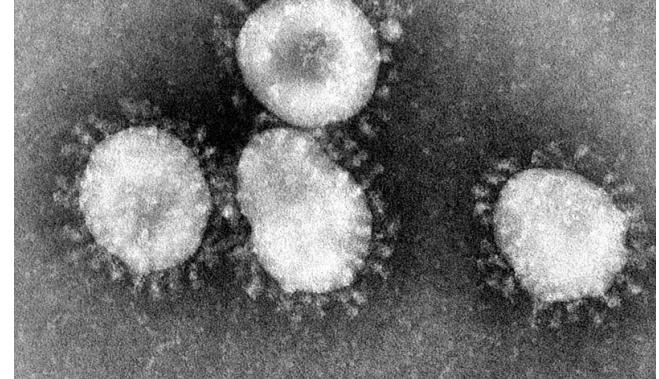
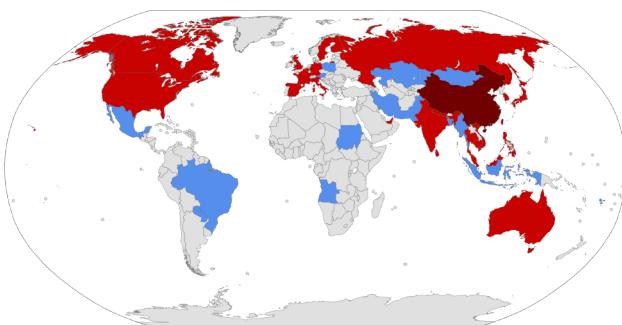
Källa: NCBI
Lydia Ågestad



VÄRLDSTEMA
CORONAVIRUSET
VULKANUTBROTT
AUSTRALIEN BRINNER
TREDJE VÄRLDSKRIGET?

VÄRLDSTEMA: CORONAVIRUSET

En epidemi. Så kan man förklara Coronaviruset. Viruset har även fått namnet Wuhanvirus. Viruset kommer från samma släkt och liknar Sarsviruset, en epidemi som pågick mellan 2003 och 2006. Virusgruppen har fått sitt namn eftersom det i mikroskop är format som en krona. Utbrottet sägs ha sitt epicentrum på en djurmarknad i staden Wuhan i centrala Kina, en stad som tillsammans med andra städer i Hubei provinsen varit isolerad sedan den 23:e Januari. Viruset har spridit sig från Wuhan till samtliga provinser i Kina och flera andra länder.



Coronaviruset, vars kropp ser ut som en krona, därav namnet.

- Ursprungsland (Kina)
- Bekräftade fall
- Misstänkta fall

Sjukdomen har en inkubationstid på 2-14 dagar. Hos människan orsakar viruset bland annat förkyllning med halsont och hosta samt lunginflammation. Den 10 februari hade minst 40 570 smittats och sjukdomen hade då tagit livet av över 910 personer. Viruset har spridit sig från Kina till bl.a. Finland, USA, Thailand, Malaysia och Singapore. Den 30:e Januari klassade världshälsoorganisationen WHO virusutbrottet som ett globalt nödläge.

Sveriges första fall bekräftades den 31:a Januari, den insjuknade är en 29 årig kvinna i Jönköping som hade vistats i Wuhan-området. Under natten till den 2:a Februari rapporterades det även att det första dödsfallet utanför Kina skett. Det handlade om en Kinesisk 44-årig man som avlidit på ett sjukhus i Filippinernas huvudstad Manilla.

Även om smittan nu tagit sig till Sverige finns det ingen anledning till att oroa sig för att bli sjuk eller för att man ska dö av viruset. Statistik visar att vanlig influensa dödar 60 gånger fler personer än vad coronaviruset har gjort. Att bli smittad innebär inte heller döden, majoriteten av de som insjuknar friskförklaras, totalt har 3520 personer friskförklarats. Endast 2% av de som diagnostiseras dör och de flesta som dött har dött p.g.a. andra underliggande sjukdomar eller annat som försvagat immunförsvar, t.ex. ålder.

Den 2 Februari landade de 11 svenskarna som varit isolerade i Wuhan eller andra städer i Hubei provinsen. De 11 svenskarna åkte hem med 243 andra europeiska medborgare. Frankrikes hälsominister meddelade efteråt att 36 av dessa passagerare nu uppvisat misstänkta symptom. Många oroar sig nu för att de svenskarna som satt med på planet ska vara smittade och sedan smitta andra eftersom de endast satts i frivillig hemma karantän. De 11 svenskarna uppmanas stanna hemma och inte ha kontakt med andra mäniskor. De ska även ha daglig kontakt med vården under tiden.

Vill du veta mer? Kolla in John Hopkins Universitys kartläggning av viruset där de uppdaterar siffrorna varje dag, sidan hittar du här:

<https://gisanddata.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6>

VÄRLDSTEMA: VULKANUTBrottET PÅ FILIPPINERNA

Under den senaste månaden har Filippinerna drabbats av naturkatastrof efter naturkatastrof. Först ett jordskalv, sen en tyfon och nu ett vulkanutbrott. Vulkanutbrottet i vulkanen Taal bröt ut Söndag den 12 Januari 2020 klockan 14:00 lokal tid. Då sprutade vulkanen rök och aska cirka en kilometer upp i luften. I flera dagar efteråt regnade askan ner över närliggande städer. Jag har pratat med min kusin Feona Benig som bor med vår moster och kusiner cirka 2 timmars bilresa från den aktiva vulkanen Taal. Hon har förklarat vad som händer under ett vulkanutbrott, vad man gör, hur det påverkar en och gett mig en inblick på vad man gör som individ under ett vulkanutbrott.

Hur påverkas man av vulkanutbrott, är det läskigt?

"Det är lite läskigt med vulkanutbrott i Filippinerna.

Myndigheterna utfärdade tsunamivarningar i början och experter varnade för ytterligare vulkanutbrott. De första dagarna var vi tvungna att stanna inne på grund av askregnnet. De bad oss att evakuera för att vulkanen fortsatte att spruta aska. Det påverkar en inte bara i nuet utan även ens framtid, det har haft en långtidseffekt på mig som offer för vulkanutbrott" berättar Feona.

"Ett vulkanutbrott påverkar ens liv, allt runt omkring en är täckt av aska"



Hur påverkas ens dagliga liv av de här utbrottet?



Hon berättar att hon bara varit med om något liknande en gång tidigare. Då i fjärde klass i hennes hemby Bicol. Då fick de närliggande vulkanerna Mayon och Bulusan utbrott samma dag.

"Ett vulkanutbrott påverkar ens liv, allt runt omkring en är täckt av aska, mitt hus är täckt av aska. Fiskar, djur och grönsaker är förstört på grund av askan" berättar Feona.

"De är svårt att ta sig fram för att trafiken stoppas upp, öppna marknader som säljer dagliga varor som fisk och ris har stängt för att askfallet gör att det är skitigt överallt. Barn som går i skolan kan inte gå dit för skolan har gjorts om till evakueringscenter, el och vattenledningar påverkas" inflikar min mamma.

"Mitt hem har blivit förstört av naturkatastrofer flera gånger. Varje gång en tyfon eller jordbävning sker behöver man bygga upp sitt hem igen. Det har inte heller bara en materiell skada, utan även på ens hälsa. Askan från vulkanen kan skada en så om jag vill gå ut måste jag ha på mig en mask, så jag inte andas in askan", fortsätter Feona.

"De som är fattiga och bara har hydda som hem har svårt att komma hem för att huset är täckt av askfall. Det finns ingen isolering i hemmet, så allt inomhus täcks också av askan. Så många blir hemlösa och många husdjur blir övergivna för att man inte kan få med dem. Människan är viktigare än djuren" berättar min mamma.

**"Människan
är viktigare
än djuren"**

VÄRLDSTEMA: VULKANUTBrottET PÅ FILIPPINERNA

Vad gör ni nu?

“När det sker ett vulkanutbrott stannar man hemma, eller så åker man till ett evakueringscenter. Vi valde att stanna hemma. Vi väntar på vad som händer härnäst och kollar på nyheterna för mer information”.



Naturkatastrofer förekommer ofta

Filippinerna är ett land i eldringen, en ring av vulkanisk aktivitet som finns vid kusten till Stilla Havet. Den är mest känd för sin tektoniska aktivitet, där många vulkaner och jordbävningar förekommer. Cirka 90% av jordens jordskalv och 80% av jordbävningarna sker inom eldringen. Därför förekommer ofta jordbävningar, jordskalv och vulkanutbrott i landet, även tyfoner förekommer ofta under regnperioden.

Så varför ska vi i Sverige bry oss om det här?

Ett stort vulkanutbrott har alltid potential till globala följer. Vid vulkanutbrott frigörs enorma mängder koldioxid, något som borde förstärka växthuseffekten. Men vulkanutbrott har främst en kylande effekt på jordens klimat. Detta genom sotpartiklar och svavelutsläpp som reflekterar bort solljuset. På Filippinerna nära ekvatorn ligger vulkanen

Pinatubo. Dess utbrott 1991-93 var bland de största och explosiva utbrottet under 1900-talet. Utbrottet spred ut cirka 3-5 kubikkilometer vulkaniskt material. Under utbrottet och en tid därefter skymdes solens instrålning av de partiklar som spreds i stratosfären. Därför sjönk jordens medeltemperatur tillfälligt. Kallt vatten löser mer koldioxid än varmt, vilket kan ha bidragit till att luftens koldioxidhalt sjönk i samband med vulkanutbrottet, trots de enorma mängder koldioxid som frigjordes.

“Det gick att hantera, men nu? Nu är det läskigt!”

Tror du att naturkatastroferna blivit kraftigare och farligare på grund av klimatförändringarna?

“Ja, absolut. Man ser i vardagen att det är varmare nu än förut och det regnar hela tiden. Man märker att tyfonerna blir starkare och kraftigare. Det blir mer förstörelse, vindarna är starkare. Stormar och sådant är starkare idag än förut och jag har upplevt många tyfoner. När jag var yngre var de inte så frekventa och de var inte så starka. Det gick att hantera, men nu? Nu är det läskigt” berättar Feona.

VÄRLDSTEMA: VULKANUTBrottET PÅ FILIPPINERNA

Vi svenskar måste bli realistiska

I Sverige märker man att vintern blir kortare och sommaren längre, något som klimatförändringarna påverkat. Innan jag pratade med Feona om hur det är för henne fick jag inte en så stor inblick i hur mycket klimatförändringarna påverkar i andra delar av världen. Kanske ser vi som Svenskar inte det seriösa i klimatförändringarna. Antagligen för att vi njuter av de extra sommardagarna och att slippa slasket - men vi kanske ska bli realistiska? Naturkatastrofer blir större, starkare och kraftigare.

Bränderna i Australien kunde bli sådär stora på grund av klimatförändringarna. Tyfonerna och jordbävningarna kommer oftare och blir starkare på grund av klimatförändringarna. Du kanske inte kan rädda världen, men du kan i alla fall göra något litet. Du kan alltid panta, plocka skräp, eller kanske bara donera en liten slant.

Källor: Feona Benig, Cristina Granath, SvD, Expressen, Aftonbladet, Wikipedia.

Madeleine Granath

VÄRLDSTEMA: BRÄNDERNA I AUSTRALIEN

Den 8 September fick vi höra om stora bränder och mängder av rök som färdades ut över stilla havet. Orsaken till dessa bränder berodde på rekordhöga temperaturer och månader av svår torka. Den 8 Januari hade röken redan färdats runt halva jorden. Den Amerikanska rymdstyrelsen förutspådde att röken skulle komma att färdas ett helt varv runt jorden. Över 2500 hem förstördes och ett område skog och mark så stort som Bulgarien brandhärjades.

Hur människan och miljön påverkades.

Hittills har det rapporterats om över 29 dödsfall och myndigheterna har bett människor att hellre stanna hemma än att gå ut på vägarna och eventuellt fastna i enorma köer där bränderna lätt sprids. Detta har påverkat många människor, de har fått överge sina hem, och de har fått leva i en konstant rädsela. Barn, äldre, gravida och de med allergier har påverkats mest. De stora rökmassorna har orsakat svåra andningsproblem med hjärt, lungsjukdomar som följd.

Folk börjar få ont om mat och vatten, saknar någonstans att ta vägen, har inte ens frisk luft längre eller plats att få skydd på.

Bränderna har blivit som bestar som har löpt

amok runt om i landet. Människor som har valt att stanna hemma har vittnat om höga murar av eld och regn av glödande kol som eldstormarna har svept med sig. Bränderna har förstört grödor och växtlighet som kommer att ta flera år för att återhämta sig.

"Himlen brann och fick allt att stå i lågor. Träden brinner inte upp, de exploderar. När elden närmar sig låter den som ett godståg, dess vrål blandas med skriken från djur. Efteråt liknar landskapet en krigszon." Citat från en ung tjejer.



Bränderna härjar.



Räddningspatruller arbetar med att rädda Australiens djurliv.

Det är inte bara människor som påverkats. Over 500 000 djur har förlorat deras hem och liv. Uppåt ett tiotal arter ligger i riskzonen till att utrotas. Koalor, kängurur, borstsmygare, glansig kakadua och honungsfåglar kämpar för att överleva, men det även andra djur såsom dvärg- och flygpungekorrar och vombater (pungdjur) som drabbas. De djur som inte dör i bränderna hotas att dö av svält och törst. Därför skickas det ut stora flygplan och helikoptrar fulla med frukter och grönsaker. Man ber även att civila människor ska hjälpa att mata och ge det överlevande djuren vatten.

Runt 10 000 brandmän arbetar fortfarande på att släcka bränder. Det har även skickats över 3000 militärer som ska hjälpa till och det skickas ut flera flygplan och helikoptrar som pumpar ut vatten till de berörda områden. Tack vare ett regnfall släcktes många av det mindre bränderna och flertalet av de stora dämpades, men faran är långt ifrån över. Om temperaturen inte sjunker och värmeböljan står kvar kommer bränderna att tillta igen och vattentillgången att minska radikalt.

VÄRLDSTEMA: BRÄNDERNA I AUSTRALIEN



Karl Froh.

"Jag har varit här i tolv år och aldrig varit med om en sådan här katastrofvarning" Säger svenska Karl Froh (räddningschef).

Källor: DI.se, WWF, Dagens nyheter, Wikipedia, VK.se och Aftonbladet.

Du som en helt vanlig människa kanske inte kan rädda eller förändra hela denna värld men du kan alltid göra något litet. Hjälp till genom att plocka upp ditt skräp, ta dom extra 10 metrarna till sopturnan, sortera ut plast från de vanliga soporna eller donera en slant.

Gör något litet och det kan rädda världen. Dessa bränder eskalerar och blir bara större. Och dom kommer nog bli mycket större om vi inte gör något!

Sofia Sjödin

Vad säger forskare om situationen?

Många forskare och brandmän säger att branden inte kommer att kunna släckas i första taget, en del påstår till och med att det är närapå omöjligt. Forskarna anser att temperaturökningen i Australien till stor del kan bero på den globala uppvärmningen, likväl som i övriga världen och att om inte vi människor ändrar vårt betende kommer det bara att bli värre.

Brandläget i delstaterna Queensland och New South Wales beskrivs av Scott Morrison (Australiens premiärminister) som "Otroligt farligt."



Scott Morrison.



David räddar en sovande koala.

VÄRLDSTEMA: VI MINNS: ROSA PARKS,

Rosa Louise McCauley Parks var född 4 februari 1913 i Tuskegee (Alabama), död 24 oktober 2005 (95 år) i Detroit Michigan, var en afro amerikansk medborgarrättskämpe. Hon var utbildad sömmerska. Parks tilldelades flera av USA:s finaste civila utmärkelser, bland annat Ellis Island Medal of Honor 1986, Frihetsmedaljen 1996 och Amerikanska kongressens guldmedalj 1999.

Rosa Parks barndom väckte hennes tidiga erfarenheter med rasdiskriminering och aktivism för likabehandling. Efter att Rosas föräldrar separerat flyttade hon med sin mor och syskon till sina morföräldrar, Rosa och Sylvester Edwards, i Pine Level Alabama. Morföräldrarna var före detta slavar och starka förespråkare för likabehandling oavsett ras. Familjen bodde på Edwards gård, där Rosa skulle komma att tillbringa sina ungdomsår.

Under sin uppväxt upplevde Rosa hur hennes morfar satt beredd med ett hagelgevär i huset när Ku Klux Klan-medlemmar härjade i trakten. Rosas mor lärde henne att läsa i unga år.

Rosa gick sedan i en segregerad skola i Pine Level, Alabama. Skolan saknade tillräckligt med skolmaterial som exempelvis skrivbord.

Afroamerikanska elever tvingades att gå till skolan, medan busstransporter samt en ny skolbyggnad fanns för vita elever.

Genom resten av Rosas utbildning gick hon i flera segregerade skolor i Montgomery, inklusive stadsens Industrial School for Girls (i början av 11 års ålder). År 1929 lämnade Rosa skolan för att ta hand om både sin sjuka mormor och mor i Pine Level. Hon återvände aldrig till sina studier och fick istället anställning på en skjortfabrik i Montgomery.

År 1932 gifte Rosa sig, vid 19 års ålder, med Raymond Parks som då var frisör och aktiv medlem i "National Association for the Advancement of Colored People". Med hans stöd klarade Rosa av high school-examen 1933. Hon blev sedan aktivt involverad i civilrättsliga nyemissionen genom att ansluta sig till Montgomery Avdelningen i NAACP ("The National Association for the Advancement of Colored People").

År 1955

Hon hade varit arg länge. Hon hade varit arg ända sedan hon var liten, ända sedan hon som barn av sin mamma fick lära sig att det fanns olika slags människor i världen. Det fanns vita och färgade, och de som var färgade likt hon själv ansågs inte vara lika mycket värda som de vita. Av sin familj fick hon lära sig stolthet och värdighet, men också rädsla och ilska.

Hon var arg sommaren 1955, då hon bara var sex år gammal men stor nog för att förstå vad som häände. När färgade soldater återvände från det stora kriget där de offrat sig för sitt hemland, kom de åter till ett USA som tänkte fortsätta att behandla dem som underlägsna. Hon såg de vita slå tillbaka för att hävda sin makt. Hon såg spåren av Ku Klux Klans härjningar, färgade män som piskades och dödades.



Rosa Parks, Martin Luther King i bakgrunden.



VÄRLDSTEMA: VI MINNS: ROSA PARKS,

Busshändelsen

Parks blev känd för att hon, 1955, vägrade lämna sin sittplats i en buss till en vit man, vilket busschauffören krävde att hon skulle göra. Den dåvarande lagen föreskrev, att svarta skulle lämna sin sittplats för vita. Händelsen utlöste Bussbojkotten i Montgomery, som brukar ses som starten för den moderna amerikanska medborgarrättsrörelsen. Under 1950-talet arbetade Parks som sekreterare och ungdomsrådgivare i NAACP, National Association for the Advancement of Colored People. Händelsen på bussen utspelade sig i staden Montgomery i delstaten Alabama den 1 december 1955. Omboordstigningen för de svarta var en formell procedur; först löste man biljett framme hos chauffören, sedan steg man av bussen för att återigen stiga ombord genom dörren längst bak. Sittplatserna var indelade i två sektioner - en för vita passagerare och en annan för svarta. Det fanns särskilda regler som passagerarna var tvungna att åtlyda. Svarta fick inte sätta sig intill vita - inte ens om mittgången skilde dem åt. Om ingen sittplats var ledig för vita, var de svarta skyldiga att ge upp sin plats till den vites förmån. Långt fler svarta än vita åkte kollektivt, och det blev fort ont om platser för de svarta.

Den dagen när Parks satt på bussen var hennes reaktion mot bussförarens uppmaning "I'm not moving, you may arrest me if you need to", och hon greps sedan av två poliser. Efter händelsen på bussen blev Parks hotad och trakasserad av rasister. Hon tvingades därför 1957 att flytta till Detroit, där hon fortsatte arbeta för de svartas villkor i samhället. Bland annat grundade hon The Rosa and Raymond Parks Institute for Self-Development, en organisation som gav medel till olika stödprogram för svarta ungdomar.

För sin samhällsaktivist fick Parks motta flera olika utmärkelser. Dessa inkluderar USA:s främsta civila utmärkelser – Frihetsmedaljen (1996) och Kongressens guldmedalj (1999).

Rosa Parks avled 2005, i en ålder av 92 år, blev hon den första kvinnan som hedrades med att ligga på lit de parade i rotundan på Capitol Hill i Washington. Mer än 50 000 personer kom och hyllade henne och för att betyga hennes vördnad.

Fyra år senare valde USA Barack Obama till president, vilket beskrevs som en stor triumf för den rörelse som den rebelliska Rosa Parks en gång hade sparkat igång.

Elda Kasumovic



Ett ikoniskt fotografi i amerikansk historia, Rosa Parks på bussen.

VÄRLDSTEMA: TREDJE VÄRLDSKRIGET?

Redan när Trump tillkännagav att han skulle kandidera i presidentvalet 2016 så skapades det rubriker. Gamla skandaler som grävdes fram och smutskastningen av Clinton täckte förstasidorna i tidningar världen över. Valdagen närmade sig och hela världen satt och väntade på besked om vem som skulle bli USA:s 45:e president och efter en upphämtning från Trump så stod han som vinnaren i valet. Trump tillträdde som president den 20 januari 2017 och på de fyra åren som han har suttit så har han både framstått som kontroversiell och lyckats skaka hela världen med sina tweets efter att den iranske toppgeneralen Qassem Soleimani hade dödats. Hashtaggen WWIII trendade på Twitter och nyheterna om ett potentiellt världskrig började spridas.

Kärnvapenkrig

I december 1987 skrev USA och dåvarande Sovjet på ett avtal att gällande en avskaffning av medeldistansrobotar och kärnvapen och den 1 juni 1988 inträdde det nya avtalet i kraft. Under 2019 så löpte avtalet ut och varken USA eller Ryssland ville förlänga det vilket betyder att det finns inget som reglerar USA:s eller Rysslands utveckling av missiler, robotar eller kärnvapen. Kina och Nordkorea är också en stor del av diskussionen eftersom de har bekräftat att de har och utvecklar kärnvapen. 2015 när Barack Obama fortfarande var USA:s president slöts ytterligare ett kärnvapenavtal med fler länder inblandade. Iran, Kina, Ryssland, Frankrike och Storbritannien är de länderna som ingick i avtalet. Oron spreds 2019 när det första kärnvapenavtalet med Ryssland, före detta Sovjet löpte ut och varken Trump eller Putin valde att förlänga det. Ytterligare oro spreds när USA och Iran båda gick ur kärnvapenavtalet som slöts 2015 och nu är hela världens ögon riktade mot dem.

Den militära stormakten USA har precis som den regionala stormakten Iran haft både militär närvoro och ett stort inflytande i länderna runt om i mellanöstern, och det har påverkat de båda. Konflikterna har pågått länge och dras tillbaka hela vägen till 1953 när USA tillsammans med Storbritannien insatte en statskupp när Irans förre ledare ville nationalisera oljetillgångarna.

Deras långa historia av konflikter och det som har inträffat det senaste året har gjort att striderna mellan Iran och USA har trappats upp. I december 2019 dödades en anställd på en amerikansk bas av en missilattack och Iran pekas ut. USA svarar på missilattacken och dödar 25 och skadar ytterligare 50, i Bagdad så går folk till attack mot USA:s ambassad. Det är då som USA skickar drönare för att döda toppgeneralen Qassem Soleimani.

Efter den lyckade attacken så la Trump upp den amerikanska flaggan på sin Twitter och följe upp det med att skriva,

Tweets Tweets & replies Media

Pinned Tweet
Donald J. Trump @realDonaldTrump · 12h

110K 107K 445K

Donald J. Trump @realDonaldTrump · 26m

pratat öppet om det.

Några dagar efter toppmötet i Helsingfors mellan Trump och Putin la den ryske försvarsministern upp bilder på kärnvapenrobotar. Nordkorea i sin tur har redan bekräftat att de har tillgång till kärnvapen och att de är kapabla att nå USA:s territorium. Kim Jong Un har även hotat att skicka missiler mot USA om de inte lyfter sina sanktioner mot dem. Om det nu skulle bli ett tredje världskrig så finns det en risk att kärnvapen kommer spela en stor del i det hela och det finns också en risk att flera stormakter kommer att vara inblandade i kriget.

att Qassem Soleimani hade både skadad och dödat många amerikanska soldater och att han skulle ha blivit "borrtagen" för flera år sen. Det var efter Trumps tweets som WWIII trendade på Twitter och det fortsatte att sprida sig till andra socialmedier. Medan många inte tog det som ett direkt hot så skulle ett atomkrig kunna hända i ett potentiellt världskrig. Både Iran och USA har gått ur kärnvapenavtalet som infördes 2015 och det finns inget som reglerar deras tillverkning av kärnvapen. Trump har inte heller varit rädd för att påpeka USA:s kärnvapen situation. Iran har också uttalats sig om det brutna avtalet och om eventuella kärnvapen. Det är inte bara USA som pratar om sina kärnvapen tillgångar utan även Ryssland och Nordkorea har

VÄRLDSTEMA: TREDJE VÄRLDSKRIGET?



Donald J. Trump @realDonaldTrump

The United States must greatly strengthen and expand its nuclear capability until such time as the world comes to its senses regarding nukes

5:50 em · 22 dec. 2016 · Twitter for Android

17,7 tn Retweets 62,7 tn Gilla-markeringar

Regionalt krig mellan USA och Iran

USA och Iran har en lång historia bakom sig och den är kantad med konflikter och terrorattacker från båda länderna. 1979 stormades den amerikanska ambassaden i Iran och ett femtiotal amerikaner hålls som gisslan i flera månader. 1983 dödas 241 amerikanska marinssoldater av en bildbomb i Beirut och Iran och Syrien pekas ut. 2019 dödas en anställd på en amerikansk bas dödas av en missil och en iransk milis pekades ut, USA besvarar attacken och skadar 50 och

dödar 25 personer. I Bagdad så går anhängare till den iranska milisen till attack mot en amerikansk ambassad. Det är efter de attackerna som USA dödar Qassem Soleimani i drönarattacken. Situationen mellan Iran och USA har trappats upp under många år men det är nu som det verkligen börjar ta vid. Det är attacker på attacker från båda länderna och ingen vill ge sig förens den andra parten ger upp. Det är en maktuppvisning mellan Iran och USA och det är mycket som står på spel. Makt och inflytande i mellanöstern, som också har en stor oljetillgång är det som båda parterna vill ha och de kommer inte ge ifrån sig det. Om det inte skulle utlösas ett atomkrig så finns det en risk att det blir ett regionalt krig mellan USA och Iran. Det sker redan attacker mellan de båda och om de trappas upp ytterligare kan ett regionalt krig utlösas mellan amerikanska trupper och iranska trupper.

Nya avtal där Europa är medlare

EU:s utrikesministrar har hållit möten angående situationen mellan USA och Iran, det som har kommit fram är att EU kommer behöva spela en viktig roll i att medla i eventuella förhandlingar. Läget är spänt mellan USA och Iran och det måste ske förhandlingar mellan de båda för att situationen ska kunna lösa sig. Det förra kärnvapenavtalet fanns där för att reglera och se till att det inte utvecklades en atombomb och med tanke på att det nu inte finns ett avtal så kommer Iran att vilja trappa upp sitt kärnvapenprogram. För att förhindra en uppsträppning av kärnvapenprogrammet så kommer antingen nya avtal att föreslås för att stabilisera och reglera utvecklingen eller så kommer Donald Trump och Hassan Rouhani behöva sitta ner och diskutera situationen mellan dem. Det förra avtalet såg till att Iran inte utvecklade en bomb och avtalet lyfte också sanktionerna som omvärlden hade mot dem. Om ett nytt avtal skulle föreslås skulle sanktionerna också vara en viktig del av frågan, och inte bara utvecklingen av kärnvapen. Oavsett vad som händer kommer Trump och Rouhani behöva diskutera läget mellan dem och också komma fram till någon form av överenskommelse för att förhindra ett krig, regionalt eller globalt, EU kommer då behöva spela en medlande roll.

Hur vi skulle påverkas

USA är en av världens stormakter och Iran är en regional stormakt i mellanöstern så om ett krig skulle bryta ut mellan de två kommer det få stora konsekvenser för de och för oss. Med tanke på att båda har så pass mycket makt så skulle det bildas olika sidor i kriget, den amerikanska sidan och den iranska sidan. Trump har upprört många ledare och om det skulle bli ett krig är det nog många som kommer ställa sig emot USA och Trump. Nordkorea och Kina är två exempel eftersom båda har spända relationer med USA och Nordkorea har hotat USA öppet. Ryssland har också varit öppen om sina politiska åsikter om västvärlden och det skulle vara möjligt att de också skulle blanda sig i om det skulle bli ett krig med tanke på vad de har gjort och vad de tycker. Om det nu skulle bli ett världskrig så hade många olika länder varit involverade och om det blir ett regionalt krig så är det bara mellan USA och Iran.

Beroende på om det blir ett regionalt krig eller inte så kommer många människor att fly från krigzonerna. Om det nu blir ett regionalt krig så skulle det fly människor från Iran och människor från USA. Det mest troliga är att de skulle söka sig till närliggande länder där läget är stabilt. Många skulle säkert söka sig till EU-länderna och vi i Sverige skulle få ta emot folk som flyr kriget. De som skulle fly från USA hade sökt sig till Kanada eller tvingats stanna i landet. Om det skulle bli ett världskrig skulle det fly fler människor och det betyder att till exempel EU hade fått ta emot flera tusen fler än om det hade varit ett regionalt krig. Förutom att fler skulle fly skulle det påverka världens utveckling, ekonomi, välstånd och vi skulle återigen behöva ställas inför kaoset efter ett världskrig.

Daniella Stjernholm

DET ÄR ERT VAL

Om livet har en mening så är nog jag den. Jag sitter på mitt moln och kollar ner på min skapelse. Min jord och mina djur. Människorna, det är ju de som jag skulle vara mest stolt över. Men allt som de gjort kan jag inte stå för att det är okej.

Om ni inte fattat det redan så är jag Gud. Alltså inte en gammal man med ett stort skägg om du inte vill att jag ska vara det. Jag kan vara vad och vem som helst, men livet som Gud är inte så enkelt. För det första så skapade jag hela jorden, coolt eller hur? Men det var inte ens en stor sak om man jämför med vad jag måste göra nu.

Om man börjar från början så har jag inte alltid varit Gud, eller alltså jag har inte alltid varit den Gud som ni vet om. En gång i tiden gick jag faktiskt i skolan. Inte en sån där tråkig skola som den du går i. I min skola så fick jag lära mig allt från hur jag skapar en planet och hur jag skapar djur till hur man hanterar olika situationer.

Jag har till och med ett namn, men det är bara några få som vet om det. Jag heter egentligen Tre. Varför vet jag inte, kanske för att jag varken är tjejer eller kille. Men det behöver vi inte bry oss om.

Min pappa Sjutton, han är gud över planeten Mars. Kanske inte är så kul tänker du men det är faktiskt helt okej. Han sitter just nu och försöker skapa liv där, men enligt mig gör han inte ett så bra jobb (men säg inget till honom). Om vi går tillbaka till mitt jobb så är det ju att hålla planeten jorden levande, men jag vet inte riktigt hur bra jobb jag gör heller för den delen. Nu i efterhand så vet jag inte om jag ångrar att jag skapade människorna. Iallfall tror jag att jag gjorde dem lite för smarta. Men gjort är gjort så nu får jag göra det bästa av situationen. Som jag tror att alla vet har ju människorna förstört planeten jorden extremt mycket. Och jag vet inte längre om jag kan stå för vad dem håller på med där nere. Naturen och hela jorden går ju just nu sönder på grund av dem och om jag ska försöka rädda mitt mästerverk måste jag göra något åt problemet.

Från början var människorna inte ett hot mot planeten men nu har det gått över styr, och ja det är så mycket som jag har gjort för att försöka stoppa människorna och få dem att faktiskt se problemet. Jag tror alla vet vem Hitler var, det var ju ingen direkt tillfällighet att han dödade så många människor som han faktiskt dödade. Jag behövde bli av med ett antal människor och det var den enda idén jag kom på, så så fick det bli. Men Adolf Hitler är ju inte den enda som jag har skapat för att ge er människor en väckarklocka. Greta Thunberg till exempel, henne hoppas jag verkligen ska ge hela mänskligheten en uppfattning om vad som händer.

Nu kanske du undrar varför jag har gjort som jag har gjort? Jadu jag tror egentligen det är för att jag ville testa och se vad som häände, vad som hände om jag gav människorna lite mer makt över sig själva jämfört med vad alla andra djuren på jorden har. Om man tar lejonen som ett exempel, de har mycket makt om man jämför med en zebra. Men de har ju ingenting att säga till om om de möter en människa. Det är det som var tanken när jag skapade människan, de skulle vara högst upp i näringsskedjan.

Mänskligheten har alltid haft påfrestning på planeten jorden, men till en början var den så låg så det inte var något att vara orolig för. Tills att bilen skapades. Den i sig är inte problemet utan det är den stora användningen som är ett problem. Jag själv tycker att jag skapade er människor väldigt smarta men uppenbarligen inte, för om ni är så dumma att ni inte inser det faktum att ni förstör eran planet mer och mer för varje dag ni lever så vet jag ärligt talat inte vad jag ska göra längre. Jag har testat allt. Från början skulle jorden vara en fridfull plats men det gick inte riktigt. När ni människor blev för många behövde jag göra något. Det var då jag fick förse några människor i taget med en blodtörst. En blodtörst de inte kunde motstå, de behövde börja döda. Ja det är klart jag pratar om mördare och kannibaler. Några få människor som kunde få bort andra människor åt mig. Kalla det att de gör min smutsgöra eller vad du vill men det fungerar ju, iallfall till en viss del. Jag ber om ursäkt om det är just dig jag gav blodtörsten till, men du måste erkänna att du gillar det. Känslan att få bort någon från denna planet. Visst känns det bara rätt? Det är för att det är helt rätt. Jag tänker inte straffa dig om du tagit någon annans liv för det är precis vad som behövs för att rädda jorden.

Det är inte bara människor och djur som jag kan påverka om du tror det. Jag vill be om ursäkt redan nu om det hänt eller kommer hända dig men det är så det måste bli. Sjukdomar. Då menar jag inte en förklaring eller influensan utan jag menar dem sjukdomar som är dödliga, ett bra exempel är cancer. En hemsk sak som händer men jag måste komma på något som inte är så enkelt att bota. Det är det "lättaste" sättet att få bort en stor mängd människor utan att skada resten av planeten. Detta är liksom min sista utväg, jag har redan testat med en massa andra sjukdomar men befolkningen har bara vuxit ändå. Om man kollar bakåt i historien kan man hitta dem olika perioderna av sjukdomar jag har testat med, pesten, malaria, kolera, ebola. Alla dessa sjukdomar har så många dött av men jorden är fortfarande överbefolkad. Jag hoppas du förstår vad jag menar nu, allt detta hemska är inte mitt fel längre. Det ligger minst lika mycket på erat samvete att folk behöver försvinna från denna planet som det ligger på mitt. För jag skapar ett liv som den egna människan får bygga på. Absolut är jag där och petar lite men det är du själv som bygger på grunden jag givit dig.

Minns du när din morfar gick bort i cancer eller när din lillebror hade lunginflammation? Det var mitt verk. Vilken tur för mänskligheten att antibiotika är uppfunnet, men det är inte så positivt för allt annat på jorden. Tänk att allt ni har uppfunnit är bara för att gynna er själva. Har ni någonsin uppfunnit något för att gynna någon annan art av djur förutom er själva? Tror inte det va. Men tillbaka till antibiotikan, en gammal uppfinding som har räddat miljontals liv. Detta har varit jättepositivt fram tills nu. Det är därför jag har utvecklat mina virus och sjukdomar så de inte längre går att bota med den vanliga antibiotikan. Tänk dig hur det skulle bli om vi drog tillbaka klockan några hundra år, när det inte fanns medicin eller antibiotika. Vad tycks om idén att bara peta in lite bakterier som inte dör av antibiotika och lite sjukdomar som inte går att bota? Då skulle jorden kanske överleva.

Albert Einstein sa en gång "Jag vet inte med vilka vapen det tredje världskriget kommer att utkämpas, men det fjärde världskriget kommer att utkämpas med käppar och stenar." Det citatet betyder så mycket. Enligt mig betyder det att det tredje världskriget kommer att vara så brutalt så alla vapen ni har kommer att användas mot varandra, människorna kommer alltså ha förstört så mycket av jorden så allt ni uppfunnit nu kommer att försvinna, vilket leder till att ni bara har pinnar och stenar kvar att kriga med. Det kommer då att göra så att jorden blir ruiner av spåren av mänskligheten. Ja det kommer så småningom att bli ett tredje världskrig, det ska jag se till att det blir. Men den stora frågan är när människorna gör något åt saken och räddar eran planet, för det tredje världskriget är min allra sista utväg. Jag kommer hellre se till att alla människor dör av en atombomb och låter djuren på savannen och i haven leva än att låta människorna fortsätta som de gör.

Jag inser nu hur skev bild folk nog har av mig. Alla som ber till mig och säger att de inte vill att våran jord ska gå under. Tro mig, det vill inte jag heller men jag kan inte göra så mycket åt saken. Det är ni som satt er i denna situation så ni får också ta er ut ur den, jag kan inte bara ta bort all koldioxid eller värmén på jorden. Det är ni själva som får göra det. De saker jag kan göra är att ta bort problemet och jag tror att det framgår ganska bra vad som är problemet, det är ni. Ni måste lösa era problem och för att göra det måste ni samarbeta. Jag vet att det är svårt men om det ska gå måste ni försöka.

Jag ser allt som händer och jag vill försöka hjälpa till men det är svårt. Men kom ihåg en sak, jag har en plan för alla. Vem vet det kanske är just du som kommer rädda planeten och gör så det inte blir ett till världskrig. Vi får vänta och se. Men kom ihåg att jag kan inte göra så mycket. Du har fått en grund och nu är det ditt val hur du ska bygga vidare på den.

Linnea Dahl Jansson

BAKSIDAN

SUDOKU

			3	6				
	2				4			
5				6				
	3				5			
3					1			
		1	4					

				3				
3		4	7			2		9
				9	4	7		
1		2		8				
	9	5	2			8		
	5	3				9	1	
		8	2			5	3	4
						8		
		3	6			1	9	

ORDKRYSS

U	W	E	G	K	N	I	W	T	C	A	N	D	Y	U	P
R	A	T	K	Ä	R	L	E	K	B	Y	C	P	C	R	I
F	K	G	M	A	G	O	L	N	L	A	U	U	S	A	L
L	E	D	L	OO	E	P	K	O	M	P	S	Ö	X	A	
O	A	G	F	A	D	A	N	L	M	O	I	S	T	E	S
K	R	A	M	T	I	M	Y	S	M	R	D	Ä	S	A	E
E	H	F	V	M	S	L	L	A	O	D	E	G	A	K	A
R	J	Ä	G	A	F	Å	S	J	R	A	S	R	K	Y	L
S	D	Z	S	M	P	R	E	S	E	N	T	R	E	A	R
R	I	E	N	N	P	A	D	S	S	A	K	O	R	R	T
L	A	C	H	O	K	L	A	D	T	E	D	W	Å	A	F
B	O	M	A	N	A	W	V	A	L	E	N	T	I	N	E
H	J	Ä	R	T	A	T	F	U	D	A	D	A	M	M	L

Kärlek
Amor
Kram
Puss

Hjärta
Present
Pil
Godis

Sötsaker
Blommor
Choklad
Valentine

